

จากหลักฐานของนักบัญชีนิติวิทยาสู่กระบวนการพิจารณาคดี : ปัญหา และทางออก

ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ
กรรมการปฏิรูปประเทศด้วยการป้องกันปราบปรามทุจริต และ
ประพฤติมิชอบ

การตรวจสอบของนักบัญชีนิติวิทยา (Forensic Accountant)

ในการตรวจสอบการทุจริตทางบัญชีและการเงินต้องอาศัยผู้ชำนาญการ เฉพาะด้านยิ่งกว่านักบัญชีทั่วไป ได้แก่ **Certified Fraud** หรือ

Forensic Accountant ซึ่งต้องเน้นการตรวจสอบใน 5 ประการ :

1. ระบบการควบคุมภายในที่บกพร่อง
2. ผู้ดูแลและการบันทึกการรายการนอกงบดุล
3. การไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือระบบที่วางไว้
4. ความรับผิดชอบของผู้บริหาร
5. สิ่งแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อการทุจริต

Forensic Accounting จึงมักเป็นการ
ทำงานหลังจากที่มีเอกสารหลักฐาน หรือมี
ข้อร้องเรียนหรือมีความสงสัยว่ามีการฉ้อฉล
(fraud) เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งจะมีผลต่อเนื่อง
ติดตามมาในกระบวนการพิจารณาคดี หรือ
ในกระบวนการยุติธรรม

บทบาทของ Forensic Accountant

1. สืบสวนและวิเคราะห์หลักฐานทางการเงิน
2. รายงานสิ่งที่ค้นพบจากการสืบสวนในรูปแบบรายงาน
ตารางบัญชี และรายงานสรุป
3. ประสานงานในการสนับสนุนการสืบสวนในเชิงลึก
ต่อไป รวมทั้งเตรียมเบิกความในชั้นศาลในฐานะ
พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness)

จุดอ่อนของ Forensic Accountant

1. ขาดความรู้พื้นฐานในด้านการตรวจสอบ
2. ขาดความรู้ในด้านการเงินและเศรษฐศาสตร์อย่างเพียงพอ
3. ขาดความรู้ในด้านกฎหมายธุรกิจ และกฎหมายพยานหลักฐาน
4. ขาดทักษะในการสื่อสารทางธุรกิจ และจริยธรรมธุรกิจ
5. ขาดความรู้ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
6. ขาดความรู้ในด้านการบริหารจัดการองค์กร และสิ่งแวดล้อมในองค์กร

ข้อสังเกตในการตรวจสอบคดีทุจริต

1. ก่อนเริ่มตรวจสอบ ต้องทราบตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือมีความเสี่ยงเรื่อง การทุจริต หรือสงสัยว่ากระทำการทุจริต
2. ต้องปรึกษาผู้รู้ทางกฎหมาย เกี่ยวกับเอกสิทธิ์ของทนายความและ ลูกความ
3. ต้องศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการทุจริตหรือฉ้อฉล และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
4. ต้องจัดการอย่างถูกต้องตามระบบกฎหมายพยานหลักฐาน
5. ต้องใช้บริการผู้เชี่ยวชาญในด้านการต่อต้านทุจริต
6. ต้องมีทักษะในการสอบถาม หรือซักถามบุคคลที่ต้องสงสัย
7. ต้องมีความอดทนต่อบุคคลที่เป็นผู้เยาว์หรือขาดวุฒิภาวะ

